

Jsoucno pravé – událost

Od narození se učíme postupně rozpoznávat své okolí, přesněji: „věci“ ve své blízkosti. Teprve s odstupem času se naučíme rozpoznávat i takové „věci“, které jsou vzdálené, a naučíme se i odhadovat ty události, tj. odlišovat věci vzdálené od blízkých. To hlavní však je v tom, že nemáme jen nějaké neurčité dojmy ze svého okolí, ale že rozeznáváme jednotlivé „věci“. Pochopitelně se můžeme někdy a v něčem mýlit, ale své omyly dokážeme rozpoznávat a opravovat. Ty hlavní omyly obvykle spočívají v tom, že něco považujeme za „věc“, tedy za něco sjednoceného do jakési užší pospolitosti, a časem přijdeme na to, že to je jen hromada. Důležitost takového případného omylu se nám připomene a ukáže tam, kde se pokusíme onu hromadu po částech rozebrat. Nejzávažnější stránka takového omylu se objeví tam, kde něco odeberme nebo vůbec rozebereme, a pak se ukáže, že to už nemůžeme dát do původního stavu. To se sice může dít poměrně často, ale nám se to ve svém významu vskutku ukáže jen tehdy, když si vypěstujeme aspoň částečně soustředěnou pozornost k původní „věci“, z níž jsme něco odebrali nebo kterou jsme rozebrali. Když např. trháme listy nebo květy, nemusíme si vůbec všimnout toho, že už je po odtržení nemůžeme k rostlině dát zpět, tak aby s ní znovu srostly. Hromada je to, co drží pohromadě jen proto, že to leží jen vedle sebe (eventuelně že jsme to tak vedle sebe položili). Problémy se objevují ovšem tam, kde jde o „věci“ příliš veliké nebo příliš vzdálené, které si však zachovávají svou povahu nebo které se mění jen málo až nepoznatelně (například skály nebo hory apod.). To je však jen počáteční problém, který překonáme nebo odstraníme bližším prozkoumáním a zevrubnějším poznáváním. Jindy se však něco, co vypadá jako „věc“, neustále mění a pohybuje, i když to přece jen vypadá na něco jakoby samostatného – např. potůček nebo řeka. Pak nám to připomíná něco živého a my máme sklon to vidět a chápat jako živé. Časem poznáme, že to je pouhá tekoucí voda, a pak si nejsme jisti, zda to je vůbec nějaká „věc“, nějaké „jsoucno“. To je nový problém: „jsou“ skutečné jen kapky vody (později řekněme molekuly) – anebo je jsoucnem i sama řeka? Vždyť z ní vždycky můžeme něco vody odebrat anebo zase naopak do ní vodu přidat! Odtud prastarý problém, vyjádřený Hérakleitem, totiž že všechno teče. Jak vlastně můžeme odlišit změny, jako je říční tok, od změn, jež pozorujeme na zvířatech nebo (pomaleji) na rostlinách, tedy na něčem opravdu živém? A jak se vlastně bytostně liší jednotlivým strom, který vyrůstá a nasazuje listy i květy, od řeky, která si stále upravuje své koryto?

(Písek, 160209-1.)